

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/13/2016
Identifikačné číslo spisu: 1013202167
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1013202167.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľky: A. A. Ž., bytom Š. XXXX/XX, I., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Sd/2013/2013-53 zo dňa 20. októbra 2015, v konaní o výšku starobného dôchodku, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Sd/2013/2013-53 zo dňa 20. októbra 2015 mení tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X - I zo dňa 05.09.2013 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21.01.2013 z r u š u j e a v e c v r a c i a odporkyni na nové konanie.

Navrhovateľke sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom označeným vo výroku tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnutý rozsudok“) podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) ako vecne správne potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X - I zo dňa 05.09.2013 (ďalej len „rozhodnutie I“), ktorým podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľke starobný dôchodok od XX.XX.XXXX v sume 745,90 € s následným zvýšením od 01.01.2013 na sumu 757,10 €, v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21.01.2013 (ďalej len „rozhodnutie II“), ktorým odporkyňa navrhovateľke zvýšila starobný dôchodok od XX.XX.XXXX na sumu 746,10 € mesačne s následnými zvýšeniami od 01.01.2013 na sumu 757,30 € a od 01.01.2014 na sumu 766,10 €.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozhodnutie odporkyne považuje za správne, nakoľko výška starobného dôchodku bola vypočítaná v súlade s platnými právnymi predpismi. Na základe preukázanej doby zamestnania navrhovateľky a zisteného skutkového stavu mal súd za to, že odporkyňa

pri priznaní starobného dôchodku navrhovateľky a jeho výpočte nepochybila a postupovala v súlade so zákonom. Za správne považoval krajský súd závery odporkyne, ktorá s poukazom na § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 121/1975 Zb.“) a vykonávacej vyhlášky navrhovateľke nezapočítala dobu štúdia v čase od 01.08.1977 do 11.12.1977 a 01.06.1978, ako aj dobu zamestnania v čase od 11.07.1978 do 31.07.1978, o ktorom chýbali v príslušnom archíve údaje.

Vo včas podanom odvolaní proti napadnutému rozsudku navrhovateľka uviedla, že odporkyňa ani krajský súd presvedčivo právne nezdôvodnili nezapočítanie chýbajúcej doby štúdia od 01.08.1977 do 11.12.1977 a 01.06.1978, pretože poukazujú na ustanovenia vyhlášok k zákonom o sociálnom poistení, ktoré upravujú spornú problematiku len v súvislosti s nárokom na výchovné a sirotsky dôchodok a nie aj v súvislosti s nárokom na hodnotenie doby štúdia ako doby zamestnania. Podľa názoru navrhovateľky keby sa ustanovenia vyhlášok mali vzťahovať aj na dobu štúdia podľa § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb., bolo by to v nich uvedené tak, ako príslušné ustanovenia zákona o výchovnom a sirotskom dôchodku. Navrhovateľka bola preto toho názoru, že chýba právny dôvod na nezhodnotenie celej doby vysokoškolského štúdia pre výšku jej starobného dôchodku. Namietala, že krajský súd sa stotožnil so stanoviskom odporkyne a jej námietkou sa nezaoberal.

Ďalej vo vzťahu k nezhodnoteniu doby zamestnania od 11.07.1978 do 31.07.1978 navrhovateľka uviedla, že Sociálna poisťovňa ako jej zamestnávateľ od 01.08.1978 jej uvedenú dobu započítal na účely dovolenky a mal predmetnú pracovnú zmluvu v jej osobných materiáloch, pričom nie je vinou navrhovateľky, že dnes už neexistujúci zamestnávateľ (Investičná výstavba energetiky Slovenska) neodoslal evidenčné listy o dobe zamestnania právnym predchodcom Sociálnej poisťovne. Fotokópie dokladov o týchto dobách navrhovateľka predložila odporkyňi a má ich k dispozícii aj krajský súd. Vyhlásenia o dobe zamestnania a hrubom zárobku bývalých priamych spolupracovníkov nemôže predložiť, pretože kvôli veľkému časovému odstupu a krátkej dobe zamestnania u uvedeného zamestnávateľa si mená priamych spolupracovníkov nepamätá. Navrhovateľka žiadala zrušiť rozsudok krajského súdu a uložiť odporkyňi, aby chýbajúcu dobu štúdia a zamestnania pre výšku starobného dôchodku zhodnotila, alternatívne žiadala vrátiť vec krajskému súdu na opätovné prejednanie.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že krajský súd správne zistil skutkový stav a správne vec právne posúdil. Navrhovateľka podľa jej názoru neuviedla žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa odporkyňa a krajský súd neboli vysporiadali a ktoré by mali vplyv na rozhodovací proces. Odporkyňa trvala na správnosti oboch svojich rozhodnutí a navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) preskúmal rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) k záveru, že je potrebné zmeniť rozhodnutie krajského súdu, zrušiť rozhodnutia odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26.09.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.)

Odvolací súd zo súdneho spisu a z priloženého administratívneho spisu zistil, že odporkyňa vydala dňa 05.09.2013 rozhodnutie I, ktorým navrhovateľke priznala od 20.03.2012 starobný dôchodok v sume 745,90 € mesačne podľa § 65 a § 82 zákona o sociálnom poistení. V rozhodnutí uviedla spôsob výpočtu dôchodku aj s uvedením výpočtu priemerného osobného mzdového bodu a obdobia dôchodkového poistenia. Okrem toho dôchodok zvýšila o pevnú sumu od 01.01.2013 podľa § 82 a § 293ce zákona o sociálnom poistení a príslušného opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny na sumu 757,10 €. Prílohou rozhodnutia bol Osobný list dôchodkového poistenia.

Navrhovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok, v ktorom uviedla, že pri rozhodovaní o nároku na starobný dôchodok nebolo prihladené na celú dobu jej zamestnania, konkrétne na časť doby štúdia na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré trvalo od 01.10.1971 do 01.06.1978, o čom predložila aj potvrdenie univerzity. Z tejto doby nebolo prihladené na štúdium v čase od 01.09.1976 do 05.09.1976, od 01.08.1977 do 11.12.1977 a 01.06.1978. Tiež nebolo prihladené na dobu zamestnania po ukončení vysokoškolského štúdia od 11.07.1978 do 31.07.1978 u zamestnávateľa Investičná výstavba Slovenska, Bratislava, o ktorej má ako doklad pracovnú zmluvu; navrhovateľka vyjadrila domnienku, že zamestnávateľ nepredložil o uvedenej dobe evidenčný list o dobe zamestnania. Žiadala vyhovieť námietkam, alternatívne postúpiť návrh na preskúmanie rozhodnutia príslušnému súdu.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení uviedla, že doplnila dokazovanie a pripravuje nové rozhodnutie. Dňa 13.05.2015 vydala rozhodnutie II, ktoré zvýšilo od 20.03.2012 navrhovateľkin starobný dôchodok na sumu 746,10 € mesačne s následnými dvoma zvýšeniami na 766,10 € od 01.01.2014. Zvýšenie odôvodnila započítaním obdobia vysokoškolského štúdia od 01.09.1976 do 05.09.1976.

Vo svojom vyjadrení zo 14.03.2014 odporkyňa okrem zopakovania skutočností uvedených v preskúmanom rozhodnutí II uviedla, že doba zamestnania od 11.07.1978 do 31.07.1978 bola zisťovaná v príslušnom archíve, avšak údaje o zamestnaní navrhovateľky sa v ňom nenachádzajú. K námietke hodnotenia doby vysokoškolského štúdia odporkyňa uviedla, že podľa § 1 ods. 2 písm. c) vyhlášky č. 95/1968 Zb. a § 25 ods. 2 písm. c) vyhlášky č. 128/1975 Zb. sa za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie považuje aj doba po absolvovaní školy, ktorá bola v jednotlivých odboroch stanovená na vykonanie štátnej záverečnej skúšky alebo obhájenie diplomovej práce, najdlhšie však doba jedného roka, pokiaľ dieťa nevstúpilo do trvalého zamestnania, príp. nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú činnosť. Preto nie je podľa odporkyne možné započítať dobu štúdia od 01.08.1977 do 11.12.1977, keďže navrhovateľka dňa 06.09.1976 nastúpila do zamestnania. Odporkyňa ďalej uviedla, že dôchodok navrhovateľky bol zvýšený od 01.11.2013 na sumu 771,60 € za obdobie dôchodkového poistenia získané počas poberania tohto dôchodku. Odporkyňa žiadala, aby krajský súd potvrdil rozhodnutia odporkyne.

Na pojednávaní pred krajským súdom dňa 30.05.2014 navrhovateľka uviedla, že podľa jej názoru by sa malo za obdobie dôchodkového poistenia považovať aj sporné obdobie, pretože podľa potvrdenia vysokej školy bola riadnou študentkou denného štúdia do 01.06.1978. Aplikácia § 25 ods. 2 písm. c) vyhlášky č. 128/1975 Zb. je podľa jej názoru nesprávna, pretože sa týka osôb, uplatňujúcich si nárok na sirotský dôchodok a výchovné a nemá vzťah k obdobiu dôchodkového poistenia. Zástupkyňa odporkyne požiadala o odročenie pojednávania na prípadné vybavenie veci autoremedúrou, čomu následne súd vyhovel. Ani po ďalšom odročení pojednávania sa stanoviská účastníkov nezmenili a súd vyniesol napadnutý rozsudok.

Odvolačný súd sumarizuje, že odvolanie navrhovateľky sa týka započítania dvoch období, ktoré navrhovateľka považuje za obdobia dôchodkového poistenia. Ide o obdobie štúdia v čase od 01.08.1977 do 11.12.1977 a 01.06.1978, pri ktorom sa úvahy odporkyne aj námietky navrhovateľky koncentrujú na právne posúdenie faktu, že po tom, čo navrhovateľka absolvovala 5. ročník vysokoškolského štúdia v akademickom roku 1975/1976, poslednú štátnu záverečnú skúšku vykonala až dňa 01.06.1978, pričom medzitým v období od 06.09.1976 do 31.07.1977 a potom od 12.12.1977 do 31.05.1978 bola zamestnaná. Druhým sporným bodom je skutková otázka, či bola navrhovateľka zamestnaná, resp. z tohto dôvodu dôchodkovo poistená v období od 11.07.1978 do 31.07.1978. Iné skutkové ani právne otázky sporné neboli.

Odporkyňa sa vo svojich rozhodnutiach k dobe štúdia navrhovateľky od 01.08.1977 do 11.12.1977 a 01.06.1978 nijako nevyjadrila a nevysvetlila dôvody neprihladenia na toto obdobie, hoci tak mala urobiť najneskôr v rozhodnutí II, ktorým počas konania o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu I zvýšila navrhovateľke starobný dôchodok v dôsledku započítania časti štúdia v čase od 01.09.1976 do

05.09.1976. V rozhodnutiach I a II teda chýba zdôvodnenie, prečo na časť namietanej doby štúdia odporkyňa prihliadla a na časť naopak nie, v dôsledku čoho možno považovať rozhodnutia nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Svoje právne úvahy odporkyňa vysvetlila až vo svojich písomných vyjadreniach k opravnému prostriedku a na nariadených pojednávaniach pred krajským súdom. Uviedla, že vychádzala z § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. a per analogiam z § 25 ods. 2 písm. c) vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, a tiež § 1 ods. 2 /správne má byť ods. 3/ písm. c) vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 95/1968 Zb. o poskytovaní prídavkov na deti v nemocenskom poistení. Poukázala aj na neskoršiu právnu úpravu - § 24 ods. 3 písm. c) vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení. S poukazom na tieto ustanovenia odporkyňa uviedla, že „...nie je dobu štúdia od 1. augusta 1977 do 11. decembra 1977 možné započítať ako dobu štúdia, pretože navrhovateľka 6. septembra 1976 vstúpila do zamestnania...“.

Podľa § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. v relevantnom znení, kde sa podľa tohto zákona požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumie sa ňou aj „doba štúdia na školách potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky“.

Podľa § 25 ods. 1 písm. d) vyhlášky č. 128/1975 Zb. v relevantnom znení za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje aj „štúdium na školách zriadených podľa školských predpisov, ktoré poskytujú stredné, vyššie a vysokoškolské vzdelanie s výnimkou štúdia popri zamestnaní (externého, diaľkového, večerného a pod.) a štúdia po dobu výkonu vojenskej základnej služby“.

Podľa ods. 2 písm. c) tej istej vyhlášky za dobu štúdia sa považuje aj „doba po absolvovaní školy, ktorá je v jednotlivých odboroch určená na vykonanie záverečnej skúšky alebo obhájenie diplomovej práce, najdlhšie však doba jedného roka, pokiaľ dieťa nevstúpilo do trvalého zamestnania, prípadne nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú činnosť“.

Podľa § 1 ods. 3 písm. c) vyhlášky č. 95/1968 Zb. v relevantnom znení za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje aj „doba po skončení posledného ročníka školy do vykonania ustanovenej záverečnej skúšky, najdlhšie však do konca nasledujúceho školského roka, pokiaľ dieťa pred uplynutím tejto doby nevstúpilo do trvalého zamestnania, prípadne nezačalo vykonávať inú trvalú pracovnú činnosť“.

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 19/1966 o vysokých školách v relevantnom znení sa riadne štúdium zakončuje na všetkých vysokých školách štátnou záverečnou skúškou. Podľa ods. 2 študent, ktorý ukončil štúdium na vysokej škole podľa odseku 1, je absolventom vysokej školy.

Podľa § 23 vyhlášky Ministerstva školstva a kultúry č. 25/1966 Zb., ktorou sa vydávajú študijné predpisy pre vysoké školy študentom riadneho štúdia prestáva byť ten, kto a) ukončil štúdium na vysokej škole úspešným zložením štátnej záverečnej skúšky, b) zanechal štúdium, c) bol zo štúdia vylúčený.

Odvolačný súd súhlasí s námietkou navrhovateľky, že odporkyňou označené ustanovenia vyhlášok priamo neupravujú dotknutú problematiku. Jednak § 25 vyhlášky č. 128/1975 Zb. sa v zmysle podnadvpisu vzťahuje na celkom iné ustanovenia zákona č. 121/1975 Zb., jednak použitú terminológiu nemožno bez ďalšieho zamieňať, napriek istej podobnosti. Kým zákon v § 10 používa výraz „doba štúdia na školách potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky“, vyhláška má v nadpise ustanovenia § 25 text „Sústavná príprava dieťaťa na budúce povolanie“. Podľa názoru odvolacieho súdu je zákonný termín dostatočne jasný v spojení s vyššie citovanými ustanoveniami zákona o vysokých školách č. 19/1966 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 25/1966 Zb., v zmysle ktorých štúdium navrhovateľky trvalo až do vykonania štátnej záverečnej skúšky, ktorou štúdium absolvovala. Zároveň odvolací súd poukazuje na s tým korešpondujúce potvrdenie z vysokej školy, podľa ktorého bola navrhovateľka riadnou študentkou od 01.10.1971 až do 01.06.1978.

Navyše, aj keby bolo nutné analogicky aplikovať ustanovenia vyhlášok, čo vo všeobecnosti vylúčené nie je, § 25 vyhlášky č. 128/1975 Zb. obsahuje aj ods. 1, ktorý pod písm. d) priamo uvádza, že za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje aj štúdium, okrem iného aj na vysokých školách. Nasledujúci ods. 2 je uvedený slovami: „Za dobu štúdia sa považuje aj“, čím zavádza právnu fikciu, ktorou kladie niektoré doby (ktoré štúdiom nie sú) na roveň dobe štúdia. To však nie je v navrhovateľkinom prípade vôbec potrebné, keďže na ňu by mal pri prípadnom analogickom použití vyhlášky dopadať vyššie uvedený ods. 1 písm. d). Navyše tento ods. 2 v písm. c) hovorí o dobe „po absolvovaní školy“, navrhovateľka však podľa predpisov o vysokoškolskom štúdiu vysokú školu absolvovala až úspešným zložením štátnej záverečnej skúšky.

Správne teda mala odporkyňa a tiež krajský súd právne kvalifikovať spornú dobu štúdia do dňa riadneho absolvovania štúdia úspešným zložením štátnej záverečnej skúšky ako obdobie dôchodkového poistenia, resp. v súdovej terminológii ako dobu zamestnania.

Vo vzťahu k druhej spornej otázke podľa odvolacieho súdu odporkyňa a ani krajský súd nepochybili, keď nepovažovali pracovnú zmluvu za dostatočný dôkaz o zamestnaní, keďže tá bola uzavretá deň pred deklarovávaným začiatkom pracovného pomeru a nie je isté, či pracovný pomer naozaj vznikol nástupom navrhovateľky do zamestnania a dokedy trval. Odporkyňa sa pokúšala vyhľadať relevantné záznamy aj v archíve deklarovaneho zamestnávateľa, avšak bezúspešne. Situáciu navrhovateľky je treba označiť za dôkaznú núdzu. Samotná navrhovateľka nie je schopná uviesť mená svojich spolupracovníkov, čo je síce s ohľadom na uplynulý čas pochopiteľné, avšak oberá navrhovateľku o jednu z možností preukázať trvanie svojho zamestnania. Ani odporkyňa netvrdí, že v spornom období navrhovateľka istotne nepracovala, avšak chýba dostatočný dôkaz, ktorý by potvrdzoval, že pracovala a tak by umožnil na toto obdobie prihladiť ako na obdobie dôchodkového poistenia. Preto v tejto časti aj odvolací súd považuje postup a rozhodnutie odporkyne za správne. V prípade, že sa objavia nové relevantné dôkazy, bude povinnosťou odporkyne na ne prihladiť, vyhodnotiť ich a potom prípadne aj toto sporné obdobie dávkoivo zhodnotiť.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd dospel k záveru, že je potrebné v zmysle § 250q ods. 3, § 250ja ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. a/ a písm. d/ O.s.p. zrušiť obe rozhodnutia odporkyne a vec jej vrátiť na nové konanie. Úlohou odporkyne bude nanovo právne kvalifikovať sporné obdobie štúdia v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu a vydať nové rozhodnutie.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu úspešnej navrhovateľke nepriznal, keďže si ich náhradu neuplatnila a odporkyňa má právo na náhradu trov neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.